

Μητροπολίτης Καστορίας: Επισκέψεις στην Αχρίδα και την Κορυτσά

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καστορίας](#)

• Του Μητροπολίτου Καστορίας Καλλινίκου

Πρόσφατα πραγματοποιήσα, μαζί με άλλους εκδρομείς από την Μητρόπολή μας, δύο ταξίδια-περιηγήσεις στην **Αχρίδα και στην Κορυτσά**, προκειμένου να γνωρίσουμε τις πολιτείες αυτές και τα εκκλησιαστικά μνημεία τους. Κάποιες εντυπώσεις και σκέψεις από τις περιηγήσεις αυτές παραθέτω στην συνέχεια.

Στην Αχρίδα

Η πρώτη περιήγηση έγινε στην Αχρίδα την Τρίτη 28η Μαΐου, με Ιερείς της Ιεράς Μητροπόλεώς μας.

Εισήλθαμε στην γειτονική χώρα από το συνοριακό φυλάκιο της Νίκης. Πέρασαμε

από τα περίχωρα του Μοναστηριού, διήλθαμε την κοιλάδα βόρεια του Όρους Βαρνούς, το οροπέδιο βορείως της Μεγάλης Πρέσπας, την πόλη Ρέσεν, και πάνω από ομαλά και καταπράσινα όρη φθάσαμε στην όμορφη Αχρίδα.

Κατά την διάρκεια του ταξιδιού η κ. Σόνια Ευθυμιάδου Παπασταύρου έκανε μια μικρή παρουσίαση της επαρχίας Πελαγονίας, από τις γνώσεις της και τις προσωπικές εμπειρίες της.

Η Αχρίδα, μια πόλη περίπου 50.000 κατοίκων, είναι μια πολυ-σύχναστη τουριστική πόλη. Και η πόλη και η λίμνη έχουν χαρακτηριστεί ως Πολιτιστικό και Φυσικό Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς από την UNESCO. Η αρχαία ονομασία της πόλης ήταν Λύχνιδος και Λυχνίς, όνομα που συνδέεται με το φως.

Επισκεφθήκαμε τον Ναό της Παναγίας της Περιβλέπτου, τον Ναό του Αγίου Παντελεήμονος, όπου βρίσκεται ο τάφος του Αγίου Κλήμεντος, και τον Ναό της Αγίας Σοφίας, όπου ξεναγηθήκαμε από τον π. Αλέξανδρο, αλλά και από τον αρχαιολόγο κ. Ιωάννη Σίσιου, ο οποίος μας συνόδευσε στο ταξίδι μας.

Στον Ναό της Παναγίας της Περιβλέπτου θαυμάσαμε τις αγιογραφίες του «Πανσέληνου», ήτοι των Μιχαήλ Αστραπά και του συνεργάτη του Ευτυχίου, όπως τείνει να δέχεται η έρευνα, οι οποίοι αγιογράφησαν και τον Ναό του Πρωτάτου στο Άγιον Όρος και άλλες ονομαστές Εκκλησίες, στα τέλη του 13ου με αρχές 14ου αιώνας. Ιδιαίτερη εντύπωση μας έκανε το γεγονός ότι οι αγιογραφίες σώζονται σε άριστη κατάσταση, με ευκρίνεια και χρωματισμούς ωσάν να είναι πρόσφατες.

Στο Ναό του Αγίου Παντελεήμονος προσκυνήσαμε τον τάφο του Αγίου Κλήμεντος Αχρίδος, ενός από τους επιφανείς μαθητές των Αγίων Φωτιστών των Σλαύων Κυρίλλου και Μεθοδίου, ο οποίος άγιος Κλήμης ίδρυσε και την Σχολή της Αχρίδος.

Ο άγιος Κλήμης ανήγειρε μεγαλόπρεπο Ναό στα ερείπια αρχαίας πεντάκλιτης Βασιλικής και ανοικοδόμησε κτίρια για την λειτουργία της Σχολής του, που είχε ως αντικείμενο την μετάφραση και αντιγραφή βιβλίων στην σλαβική γλώσσα, που είχαν προσφέρει στον λαό των Σλαύων οι δύο άγιοι Ιεραπόστολοι Κύριλλος και Μεθόδιος.

Όλος ο αρχαιολογικός χώρος της περιοχής του Αγίου Παντελεήμονος και του τάφου του αγίου Κλήμεντος, ανασκάπτεται και αναδεικνύεται, περιβάλλεται δε από νέα οικοδομήματα, ως ένα νέο μεγάλο μοναστηριακό συγκρότημα για χρήση από την Αρχιεπισκοπή.

Ο Ναός της Αγίας Σοφίας είναι κατασκευαστικό και καλλιτεχνικό έργο του 11ου αιώνα, στο οποίο έβαλε την σφραγίδα του ο αρχιεπίσκοπος Λέων. Γνωρίζουμε ότι

καταγόταν από την Παφλαγονία της Μικράς Ασίας και ότι χρημάτισε χαρτοφύλακας στην Αγία Σοφία της Κωνσταντινούπολης, απ' όπου το 1037 ο αυτοκράτορας Μιχαήλ Δ΄ τον τοποθέτησε πρώτο από τους Έλληνες αρχιεπίσκοπο Αχρίδας, όπως μας εξήγησε ο αρχαιολόγος κ. Ιωάννης Σίσσιου.

Θαυμάσαμε τον ίδιο τον Ναό, αλλά και τον εικονογραφικό κύκλο, τον οποίον δημιούργησε ο αρχιεπίσκοπος Λέων, ο οποίος αποτύπωσε σε εικόνες τις θεμελιώδεις θέσεις του απέναντι στην εκκλησία της παλαιάς Ρώμης ανάμεσα στο 1052 και 1054. Γι' αυτό θεωρούμε, όπως πάλι εξήγησε ο κ. Σίσσιου, ότι σωστά έχει ειπωθεί πως το εικονογραφικό πρόγραμμα της Αγίας Σοφίας Αχρίδος είναι μια πραγματεία του αρχιεπισκόπου Λέοντος γύρω από την ορθόδοξη αντίληψη για την Θεία Ευχαριστία.

Στην Ιερά Μονή του Αγίου Ναούμ

Μετά την Αχρίδα, σε μισή ώρα απόσταση νοτίως, επισκεφθήκαμε την Ιερά Μονή του Οσίου Ναούμ, ενός άλλου Μαθητή των Ιεραποστόλων αγίων αδελφών Κυρίλλου και Μεθοδίου.

Η Ιερά Μονή του Οσίου Ναούμ, στα νότια παράλια της λίμνης της Αχρίδας, λίγο πριν τα σύνορα με την Αλβανία, βρίσκεται σε ένα όμορφο φυσικό τοπίο, σε έναν τόπο αναψυχής, με τα κρύα νερά του ποταμιού που εκβάλλει υπογείως τα νερά της λίμνης Μεγάλης Πρέσπας στην λίμνη Αχρίδας.

Η Μονή αποτελεί μεγάλο προσκύνημα για τους Σλαύους, οι οποίοι ευλαβούνται πολύ τον άγιο Ναούμ.

Σε ερώτημά μου, γιατί ο άγιος Ναούμ είναι ιδιαίτερα λαοφιλής, σε σχέση με τους άλλους μαθητές των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, έλαβα την απάντηση από τον Ιερέα που μας ξενάγησε, ότι στο Μοναστήρι του λειτουργούσε και νοσοκομείο, στο οποίο εύρισκαν παρηγοριά και θεραπεία πολλοί ασθενείς.

Οι άγιοι Κύριλλος, Μεθόδιος και οι Μαθητές τους στην περιήγησή μας

Κατά την ξενάγησή μας στην Αχρίδα, σημαντικό σημείο κατανόησης της σημασίας όσων βλέπαμε, ήταν το έργο των δύο αγίων αυταδέλφων, ισαποστόλων και Φωτιστών των Σλαύων, Κυρίλλου και Μεθοδίου, οι οποίοι άλλαξαν τον ρού της ιστορίας στην Ανατολική Ευρώπη.

Ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος ήταν γόνοι επιφανούς οικογένειας της Θεσσαλονίκης· μέτοχοι της ελληνικής και χριστιανικής παιδείας που κυριαρχούσε στην

Χριστιανική Αυτοκρατορία της Κωνσταντινούπολης· μαθητές μεγάλων διδασκάλων, όπως του Λέοντος του Μαθηματικού ή Φιλοσόφου και του Μεγάλου Φωτίου· εμπνευσμένοι από το γνήσιο ησυχαστικό πνεύμα, που χαρακτήριζε και χαρακτηρίζει τον ορθόδοξο μοναχισμό που ανθούσε στην αυτοκρατορία, και ήταν αυτός ο μοναχισμός που αργότερα και λίγο πριν την Τουρκοκρατία διαφυλάχθηκε ασινή από τον δυτικό σχολαστικισμό με την διδασκαλία και τους αγώνες του αγίου Γρηγορίου Θεσσαλονίκης του Παλαμά· ιδιοφυείς επιστήμονες και ερευνητές.

Οι δύο αυτοί αδελφοί διετέλεσαν λόγω των χαρισμάτων τους και απεσταλμένοι της εξωτερικής πολιτικής της Κωνσταντινούπολης, με την οποία η Αυτοκρατορία διατηρούσε τα σύνορά της και την ειρήνη με ένα πλέγμα πολιτιστικών και πολιτικών συμμαχιών και συμφωνιών, βασιζόμενη στο τεράστιο μέγεθος του πολιτισμού της.

Τα δύο αδέλφια, αφού πρώτα είχαν πραγματοποιήσει επιτυχώς άλλες αποστολές που τους είχε αναθέσει η Κωνσταντινούπολη, όπως στο Χαλιφάτο των Αράβων και στην χώρα των Χαζάρων, στα βόρεια του Εύξεινου Πόντου, τελικά κλήθηκαν να πραγματοποιήσουν μια πολύ δύσκολη αποστολή και ιεραποστολή.

Ο αυτοκράτορας της Κωνσταντινούπολης Μιχαήλ Γ΄, έλαβε επιστολή από τον Ραστισλάβ, ηγεμόνα της Μεγάλης Μοραβίας (περίπου στην περιοχή της σημερινής Τσεχίας και Σλοβακίας), της πρώτης οργανωμένης Σλαυικής ηγεμονίας, ο οποίος του ζητούσε ανθρώπους σοφούς να διδάξουν στον λαό του την χριστιανική πίστη, όπως την πρέσβευε η Κωνσταντινούπολη, και να δώσουν σε αυτούς γράμματα.

Ο αυτοκράτορας Μιχαήλ Γ΄ και ο Μέγας Φώτιος, επέλεξαν τον Κωνσταντίνο (Κύριλλο) και τον αδελφό του και τους ανέθεσαν την αποστολή να δημιουργήσουν αλφάβητο για τους Σλαύους, για να λατρεύουν τον Θεό στην γλώσσα τους.

Οι δύο αδελφοί κατασκεύασαν την γλαγολιτική γραφή, το πρώτο σλαυικό αλφάβητο, με το οποίο όχι απλώς έδωσαν γραφή στους Σλαύους, αλλά μετακένωσαν τον πολιτισμό της χριστιανικής Αυτοκρατορίας και τον πλούτο λέξεων και κυρίως εννοιών της ελληνικής γλώσσας στον λαό αυτό.

Ο Κωνσταντίνος (Κύριλλος) και ο Μεθόδιος, λαμβάνοντας μαζί τους και το λείψανο του αγίου Κλήμη Ρώμης, το οποίο είχαν ανακαλύψει στην Χερσώνα, επετέλεσαν την αποστολή τους κατά τον καλύτερο τρόπο. Δίδαξαν εκατοντάδες μαθητές στην αυλή του Ραστισλάβου, έγιναν αποδεκτοί από τον Πάπα της Ρώμης Ανδριανό Β΄ και από τον λαό. Αλλά αντιμετώπισαν την αντίδραση των Φράγκων που υποστήριζαν το δόγμα της «τριγλωσσίας», ότι δηλαδή τρεις ήταν οι γλώσσες με τις οποίες μπορούν οι άνθρωποι να λατρεύουν τον Θεό, ήτοι λατινικά, εβραϊκά

και ελληνικά, και όχι σλαυικά, και τελικά διώχθηκαν από τον γερμανικό Κλήρο, που έστρεψε τους διαδόχους του Πάπα Ανδριανού εναντίον τους. Μάλιστα, μετά τον θάνατο των Σλαύων ηγετών που προστάτευαν τους δύο Ισαποστόλους και τους μαθητές τους, οι Φράγκοι τους κατεδίωξαν, άλλους φυλάκισαν και άλλους θανάτωσαν.

Πολλοί Μαθητές των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου βρήκαν τότε καταφύγιο στην Πρεσλάβα, στην αυλή του βασιλιά των Βουλγάρων Βόρη Α΄, που κατά το βάπτισμά του από τον Μέγα Φώτιο έλαβε το όνομα Μιχαήλ. Οι Βούλγαροι είναι λαός τουρανικής καταγωγής, που κατέκτησαν τους Σλαύους της περιοχής που εγκαταστάθηκαν, αλλά εξισλαύιστηκαν, δηλαδή πήραν την γλώσσα τους.

Ένας από τους μαθητές των Κυρίλλου και Μεθοδίου, ο Κωνσταντίνος έμεινε στην Πρεσλάβα, όπου μετέτρεψε το γλαγολιτικό αλφάβητο στο Κυριλλικό, δηλαδή τους χαρακτήρες που είχε δημιουργήσει ο Κύριλλος τους αντικατέστησε με τα γράμματα της ελληνικής αλφαβήτου, με κάποιες διαφορές, και ονόμασε το νέο αλφάβητο Κυριλλικό, προς τιμήν του διδασκάλου του αγίου Κυρίλλου. Και αυτό ήταν καθόλα δίκαιο, γιατί όπως προαναφέρθηκε η κατασκευή και προσφορά του σλαυικού αλφάβητου και της σλαυικής γραπτής γλώσσας δεν περιοριζόταν στην ανακάλυψη γραμμάτων, αλλά επεκτεινόταν κυρίως στην μετακένωση υψηλών και λεπτών εννοιών και τελικά ενός ολόκληρου πολιτισμού.

Οι άλλοι Μαθητές των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, Κλήμης, Σάββας, Αγγελάριος, Ναούμ εγκαταστάθηκαν στην Αχρίδα, όπου ίδρυσαν μια ολόκληρη μεταφραστική Σχολή, που μετέφραζε τα κείμενα της Αγίας Γραφής, των ιερών Ακολουθιών και των Ελλήνων Πατέρων στην νέα γλώσσα.

(Για περισσότερα στοιχεία για τα θέματα αυτά μπορεί ο ενδιαφερόμενος να ανατρέξει στο βιβλίο του Αντωνίου-Αιμιλίου Ταχιάου «Κύριλλος και Μεθόδιος»).

Παραλειπόμενα του ταξιδιού

-Η Αχρίδα έχει αναδείξει τα εκκλησιαστικά της μνημεία, τα οποία είναι επισκέψιμα. Άλλωστε, όλη η πόλη έχει αναδειχθεί μνημείο πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO.

-Περπατήσαμε αρκετά μέσα στην πόλη, αφού τα λεωφορεία, βεβαίως, δεν πηγαίνουν «στην πόρτα» των μνημείων. Οι επισκέπτες προσκυνητές βαδίζουν για να τα επισκεφθούν, αλλά γνωρίζουν που θα κατευθυνθούν και τι θα βρουν. Η δε διαδρομή είναι ευχάριστη, γιατί τα μνημεία είναι ενοποιημένα, με διαδρομές και πλακόστρωτους δρόμους.

-Ανάμεσα στα ενδιαφέροντα της πόλης, είναι τα τεράστια αγάλματα των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, Κλήμη Αχρίδος και Ναούμ.

-Οι κάτοικοι είναι ευγενικοί και πρόθυμοι να απαντήσουν στις ερωτήσεις, και στα ελληνικά, αφού βρήκαμε Κληρικούς και λαικούς που έχουν σπουδάσει στην Ελλάδα. Τιμούν τους Ιερείς, πράγμα που διαπιστώσαμε, αφού νέοι άνθρωποι σηκώνονταν από τα τραπέζια τους για να λάβουν ευλογία.

Στην Κορυτσά-Μοσχόπολη-Βυθκούκι

Ταξιδέψαμε στην Κορυτσά, Μοσχόπολη και Βυθκούκι της Αλβανίας το Σαββατοκύριακο 1-2 Ιουνίου με Ενορίτες του Λεχόβου, ως επισφράγισμα των ομιλιών που πραγματοποιώ εκεί κατά την διάρκεια του εκκλησιαστικού έτους.

Πρώτος σταθμός μας μετά τα σύνορα ήταν η Ιερά Μητρόπολη Κορυτσάς, όπου συναντήσαμε τον Σεβ. Μητροπολίτη κ. Ιωάννη, ο οποίος μας καλωσόρισε και μας απηύθυνε πνευματικό λόγο.

Στην Κορυτσά, το απόγευμα της πρώτης ημέρας, επισκεφθήκαμε και το Μουσείο Εικόνων -η επίσημη ονομασία του είναι Μουσείο Μεσαιωνικής Τέχνης (!)- με τις 6.500 βυζαντινές εικόνες, γεγονός που το καθιστά ένα από τα μεγαλύτερα σε εκθέματα παρόμοια Μουσεία στον κόσμο. Οι εικόνες που εκτίθενται είναι 400, έργα μεγάλων αγιογράφων, όπως του Ονουφρίου, του Ονουφρίου του Κυπρίου, του Νικολάου Ονουφρίου, του Κατελάνου, των αδελφών Κωνσταντίνου και Αθανασίου Ζωγράφων κ.α., και χρονολογούνται οι παλαιότερες από τον 13ο αιώνα και εντεύθεν.

Στην Μοσχόπολη

Μετά την Κορυτσά, επισκεφθήκαμε την Μοσχόπολη, η οποία είναι κτισμένη σε οροπέδιο σε υψόμετρο 1115 μέτρων. Στο παρελθόν υπήρξε σημαντικό αστικό, οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο, με τυπογραφείο, διδακτήρια και ανεπτυγμένη την αργυροχοία, χαλκουργική και σιδηρουργική. Εγκαταλείφθηκε την εποχή των Ορλωφικών και την εποχή του πολέμου του Αλή Πασά με τον Πασά του Βερατίου. Σήμερα παραμένει μια πολύ όμορφη και γραφική μικρή κώμη, με πετρόκτιστες οικίες και οικοδομήματα και πέτρινα καλντερίμια, και έχει μεγάλη τουριστική κίνηση.

Εδώ επισκεφθήκαμε τους Ιερούς Ναούς Αγίου Αθανασίου και Αγίου Νικολάου, και θαυμάσαμε τις τοιχογραφίες τους, αγιογραφημένες στις αρχές του 18ου αιώνα, από τους ονομαστούς αγιογράφους της εποχής, όπως τον Ιερέα Δαβίδ και τα

αδέλφια Αθανάσιο και Κωνσταντίνο.

Στο Βυθκούκι

Την επόμενη ημέρα, Κυριακή της Σαμαρείτιδος, επισκεφθήκαμε το Βυθκούκι, με το οποίο το Λέχοβο έχουν δεσμούς συγγένειας, αφού από το χωριό αυτό κατάγονται πολλοί Λεχοβίτες, οι οποίοι σε κάποια ιστορική στιγμή έφυγαν για να προστατευτούν από τους Οθωμανούς.

Εδώ, λειτουργηθήκαμε στον Ιερό Ναό Ταξιαρχών. Ένας επίσης ιστορικός Ναός, ολόγραφος με αγιογραφίες της ίδιας εποχής.

Κάποιοι μπορέσαμε να μεταβούμε με αυτοκίνητο και στην ιστορική Ιερά Μονή Πέτρου και Παύλου, με τον πρώτο Ναό των Αγίων Αναργύρων. Πρόκειται για ένα σημαντικό μνημείο, μέσα στην ερημιά, που γίνονται προσπάθειες αναστήλωσης, με τις μνημειώδεις επίσης αγιογραφίες.

Μετά την θεία Λειτουργία, τα παιδιά του χωριού παρουσίασαν παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια, και εμείς τα προσφέραμε μικρές ευλογίες.

Στην εκδρομή συμμετείχαν, μεταξύ των άλλων, ο Δήμαρχος Αμυνταίου κ. Ιωάννης Λιάσης και η Πρόεδρος του Λεχόβου κ. Ιωάννα Τζουβάρα.

Το ταξίδι στην Αλβανία με τους Ενορίτες του Λεχόβου, έγινε, όπως προαναφέρθηκε, ως επιστέγασμα των ομιλιών μου κατά την διάρκεια του έτους. Θέμα των ομιλιών ήταν ο άγιος Καλλίνικος Εδέσσης και οι λόγοι του, σύμφωνα με το βιβλίο του Μητροπολίτου Ναυπάκτου κ. Ιεροθέου «Κόσμημα της Εκκλησίας». Γι' αυτό και ο λόγος του μας συντρόφευσε κατά την εκδρομή και με τον λόγο του περατώθηκε.

[ΔΕΙΤΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΧΡΙΔΑ](#)

[ΔΕΙΤΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΡΥΤΣΑ](#)